

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naši nemški jerobi.

Kedar nastane za otroka potreba, da se mu postavi jerob, to gotovo za nj ni nobena sreča, saj je to znamenje, da je sirota in nima očeta, ki bi za nj skrbel. Večja nesreča je pa še za ljudstvo, ki mu je jeroba ali jerobov treba. Znamenje je to, da ne zna ali pa noče skrbeti za svoje blagostanje.

V resnici pa se zato tudi vsako ljudstvo, bodi še po svojem številu tako malo, brani tacihi jerobov in če se jih ne more več ubraniti, izbere si tacihi, do katerih ima zaupanje, da vedó in so tudi volje za-nj skrbeti, vsiliti pa si jih ne dá. V tem si prizadeva, kar je le prav, tacihi, ki se mu sami vsiljujejo, odkrižati se, kolikor le more. To po pravici, kajti vé, da bi ti samo za-se, nikakor pa bi za varovanja ne skrbeli.

Mi, slovensko ljudstvo, smo v tem nepovoljnem položaju, da se nam vsiljujejo za jerobe taki, katerih nismo prosili in ne mogli bi jih že za to vzprejeti, ker so sami krivi, če nam je v resnici varhov, jerobov treba. Mi tega seveda ne priznamo, večina v slov. ljudstvu meni, da nam jih ni treba ter si lahko sami, kakor storé to drugi narodi, skrbimo za naše blagostanje.

Ali kaj nam to pomaga, ko se našim Nemcem zdi, da nam je varhov treba in da so oni sami le v stanu, postati nam za take? Ker imajo oblast v rokah in še po vrhu močna pljuča, zato kričé v eno mer, da nam jih je treba in da nam čejo iz gole ljubezni, brez vsega dobička za-se, samo z ozirom na našo potrebo storiti to uslugo. Tako zavoljo lepšega jim je potlej še v navadi, pristaviti, da terja to blagor cesarstva.

Pač ne sovraži nihče izmed nas Nemcev, šo celó teh ne, ki se očitno na naš račun debelijo in stojé v najlepših službah pri nas, a mrzi nam do njih in mi si ne moremo po nobeni ceni misliti, da more od njih priti kaj dobrega za nas. Za to so imeli sto- in stoletja dovolj

časa, pa ravnali so z nami le tako, da smo v izobraženju zaostali ter še — vsaj po njih mnenju — nismo godni, da bi stopili na lastne noge.

Nemštva in to še vedno nam je baje treba nemštva. To je njih vsakdanji klic in kjer imajo moč v rokah, kakor še pri nas na Štajerskem vse povsodi, tam so nam ga vsilili in kakor kaže resolucija, katero je deželni zbor v Gradcu vzprejel, radi bi nam ga še več prepustili.

To je že v resnici čudno, kako skrb imajo ti možje za nas. Sicer so vsi zapeti, kedar gre za to, da se napravi pri nas kaj na stroške dežele in treba jim je skorej vsak krajcar iztrgati, nemštva pa nam želé cele kupe vtepti v glave. Ali pa in kje je to mogoče, za to jim še vprašanja ni. Ker izpoznajo oni to za potrebo, mora pa se izgoditi, naj še bije stvar tako očitno resnici ali pravici v lice.

Lepo je, če zna človek več jezikov in ni krivo, če se mi učimo nemščine, to storimo tudi radi in ne bojimo se v tem ne stroškov ne truda, da si le obetamo iz vsega koristi. Ali otroku, ki še ne zná, zakaj pravi v lastnem maternem jeziku kaki stvari tako in ne drugače — tacihi otrokom vtepati tuj jezik v glavo, to je nespamet, škoda je za ves trud in za vsak krajcar. Ne naučijo se jezika, ki se jim vteplje, pa tudi teh reči ne, katerih bi se pri manjem trudu in more biti tudi pri manjih stroških z lahka naučili.

Ostati jim je za vselej za drugimi otroci, kateri imajo srečo v lastnem, maternem jeziku učiti se tega, česar jim je za življenje treba in kjer bi lahko sami želi, tam bodo gledali, kako jim bodi drugi vozili z njiv, katerih niso bili obdelali. Ne sponosimo jim radi, ali Nemci so dosehmal v polni resnici z nami in med nami tako delali. Kdo nam more potlej vzeti za zlo, če jih imamo na sumu, da si želé to pridržati za večne čase?

Da ne mislijo naši Nemci z nami dobro, kaže najbolj to, da bi nam radi staro, pošteno ime Slovencev vzeli. V svoji resoluciji, v kateri nam še ponujajo več nemštva, kakor ga že sedaj imamo, ne poznajo Slovencev, mi smo jim le bindišarji in vse, s čemer so to v zboru ali tudi v novinah, katere jim strežejo, opravičevali, vtrjuje v nas še bolj misel, da nam je treba njih varstva, čem prej je mogoče, odkrižati se.

Bolj resno in bolj trdno pa, ko se tega dela poprimemo, prej ga doženemo in s tem pokažemo jim najležje, da nam tacih jerobov ni treba — da smo godni.

Govor dr. Ferd. Dominkuša v dež. zboru

dne 13. januv. 1886.

Kakor znano, stavil je naučni odsek deželnega zbora resolucijo, ki meri na ponemčenje Spodnjega Štajerja.

Proti tej resoluciji so se oglasili vsi slovenski poslanci in govoril je starosta slovenskih poslancev g. dr. Ferdo Dominkuš v deželnem zboru v Gradcu dne 13. januarja blizo tako-le:

Resolucija naučnega odseka zahteva po smislu, naj bi se v vseh slovenskih ljudskih šolah nemški jezik tako podučeval, kakor to javno življenje, jednota dežele, cesarstva in armade zahteva.

Moram reči, da mi cilj, katerega hoče odsek pri poduku nemščine v slovenskih ljudskih šolah doseči, ni dosti jasen, ker o tem, koliko je slovenskemu ljudstvu na Štajerskem v nemščini treba, in v kateri meri to jednota dežele, cesarstva in armade zahteva, bodo nazori jako različni.

Gledé važnosti razlogov učnega odseka za celo našo državljansko življenje, ni dvomiti, da odsek kot cilj popolno priučenje nemškega jezika v slovenskih ljudskih šolah zahteva.

Hočemo zdaj preiskovati, če se da ta daljni cilj zvezati s pravo nalogo ljudske šole, in če to res zahteva korist dežele in države.

Prav obžalujem, da nimam takih besed, ki bi mi dale upanje, one može v vaši sredini prepričati, ki samo zarad tega, ker naših razmer ne poznajo ali o njih prav ne sodijo, imajo zdaj namen, naše ljudstvo v svojih najsvetejših pravicah uškodovati. Nas ne vodijo malosrčnost ali narodni predsodki, da se zahtevanju obširnejega poduka v nemščini na slovenskih ljudskih šolah, kakor je zdaj, z vso vstrajnostjo zoperstavimo.

Naravna in v postavi izgovorjena naloga ljudske šole je, otroke nravnokrščansko odgojiti, duševne zmožnosti razvijati, jih se znanostmi in zvedenostmi za nadaljni razvitek v življenji obdati in tako podlago za izgojitev krepkih ljudi in članov človeškega društva podati.

Ta naloga obsega odgojitev in poduk, toraj ne samo priučenje znanosti, ampak tudi razvitje blagosrčnosti in značaja.

Če se hoče ta naloga doseči, morajo pravilne razmere v šoli biti.

K temu prištevamo: redno obiskovanje šole, pripravno omejene šolske okraje, dobro uredjene šolske prostore, zmožne značajne učitelje, kot podučni jezik materni jezik otrok in kot etičen moment odgoje skrbna izgoja otrokove narodnosti.

Uspešen razvitek duševnih zmožnosti potom družega jezika, kakor ga otroci govore in umejo, sploh ni mogoč.

Nemci in vsi drugi narodi na tem kot edino pravem pedagogičnem stališču nasproti svojim otrokom stojijo in se po pravici branijo kak drugi tuj jezik v ljudske šole upeljati. Naj mi bode dovoljeno, nekaj stavkov iz pedagogičnih pisem slovečega nemškega pedagoga Miroslava Dittesa prebrati, kateri predmet tega vprašanja tako jasno razklada, da se boljše misliti ne more. Je le nekaj vrstic, ki se glasé: „Mi Nemci hočemo svoje otroke nemški odgojiti, ne da bi Čehom Poljakom, Slovincem itd. svoje vzeli, zahtevamo pa tudi, da se nam naši ne potujijo.“

To zahteva naravna čut, katera je vsakemu nepopačenemu človeku sveta, to pa tudi zahteva zreli, obsegajoč um. Ker le na močnih in zdravih tleh narodnosti se more pravo človeštvo razvijati, kateremu je mogoče oddaljenemu od vsake puhlosti jasnih zapovedi nravnega čuta narode spraviti in zjediniti. Zarad tega je vsaka prava odgoja v prvi vrsti narodna in mora to biti, da se polagoma k uzorom vesoljnega človeštva povzdigne. To je razvitek odgoje v pravilnih razmerah.

Učilnice v nemških pokrajinah to svojo nalogo dosežejo, ker so jim podane vse te pravilne razmere, ker si večé število učiteljev delo razdeli in ker se od učencev ne zahteva priučenje drugega deželnega jezika.

Drugače je na slovenskem Štajerskem! Tukaj imamo večinoma le jednorazrednice dosti od teh z neugodnimi šolskimi okraji, obiskanje šole je zarad tega, v nekaterih krajih pa tudi zarad velikega siromaštva prebivalcev nereden, skrčujoč uspeh poduka.

K tem za-se neugodnim razmeram pride zahtevanje podučnja družega deželnega jezika.

Kdor razmere take učilnice pozna, v kateri pri poldnevem poduku pa osem šolskih tečajev v eni sobi skupaj sedijo, eden učitelj 130 — 140 učencev nadzorovati in podučevati mora, temu bode mogoče oceniti veliko nalogo, katera se stavi učitelju in učencem.

Koristi priučnja nemškega jezika ne bode nihče prezrl, posebno za tiste učence, ki so

poklicani in katerim je mogoče, se bolje izobraziti, svoj delokrog razširiti.

Po izgovoru strokovnjakov pa, in sicer takih, ki nepristransko sodijo, tudi nemških, je celo nemogoče, v ljudskih šolah predpisani uspeh v poduku doseči in zraven tega še nemški jezik priučiti.

Na vsaki način moral bi se poduk v tujem jeziku na naravni poti razvijati, namreč, še le na višji stopinji poduka začeti, in materni jezik kot podučni jezik rabiti.

Kako pozornost je treba v smislu odgoje obračati na vzdrževanje lastno otrokove narodnosti, sem že povedal. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Beseda o pretakanju vina.

Vino pretakaje imamo dvojni namen, prvič hočemo s pretakanjem vino od vsedenih drožij ločiti in drugič mlado vino v zadostivni meri z zrakom v dotiko spraviti. To potrebno delo se le redkokedaj brez škode opušča in je vslasti takrat z velikimi nepravilnostmi zvezano, če se vino na prodaj postavlja in se v njem nagnjenost k raznim boleznim prikazuje.

Govorimo toraj najprej o razlogih, kateri pretakanje vina toliko potrebno narejajo, kakor pa o pravilih, katerih se je treba pri tem opravilu držati.

Vrenje sladkega nemškega mošta je, kakor znano, odvisno od navzočnosti neskončne množine drobnih, rastlinskih tvarin, tako imenovanih drožinskih celic, katerih klice iz zraka v mošt prihajajo, se v njem neverjetno naglo množijo in njegov sladkor v alkohol in ogljeno kislino razkrajajo. Zato pa je potrebno zraka in neko stopinjo toplote, najbolje 15 — 20° C., kakoršna toplota se pa po naših kletih le redkokedaj nahaja; zato se burno vrenje, navadno ne na korist vinu, predolgo zavleče. Kolikor hitreje in močneje se drožje nareja in po tem takem se mošt v sladkor razkrajaja, toliko, preje se vino izčisti in za pretakanje godneje postane, ker drožje, kakor je znano, na dno gre, mrtvemu truplu podobno; kajti drožje le toliko časa živi in se razvija, dokler ima kaj sladkorja povživati in razkrajati. Za vina, ki so burno vrenje ali v zakurjeni kleti ali s pomočjo tako zvane grejoče cevi dovršila, pride čas prvega pretoka včasih že meseca novembra, med tem ko se mora v navadnih razmerah pri istem vinu do januarja ali februarja čakati. To pa je jedna naj bistvenjših točk v ravnanju z vinom, da se prvo vrenje naglo, ne pretrgano godi. Zato naj se vse porabi, kar klet toplo dela in da se mošt topel v klet spravi.

Ako pa vino delj časa na vsedenih drožij leži, tako začne vino, ako v kleti toplota

nastane, in je še kaj sladkorja v njem, zopet na novo živo vreti, ogljena kislina se iz drožja v vinu vzdiguje in tako drožje vzgane, zajedno pa začne tudi drožje polagoma, zagnjivati to pa hitreje ali počasneje, kakor je ravno klet, topla ali hladna, vino slabejše ali močnejše. Na to pa prej že čisto vino zopet kalno postane, to pa na nenaraven način, ker se delki od drožja po gnjilobnih plinih na višek zaganjajo. Vrh tega dobi tako vino rado neprijeten po gnjilobi cikajoč duh in okus; včasih se poganjajo debeli plinovi mehurji na površje, ali pa dobivajo vina, ki imajo veliko sladkorja o sebi ali pa so bolj milega okusa, neko posebno nagnjenost, da se začnejo vleči ali pa kisneti, sploh neljubo nagnjenost do marsikaterih vinskih bolezni. Taka kalna vina pa je zelo težko zopet izčistiti in v red spraviti.

Pri prvem burnem vrenju, tudi, če je naglo in temeljito, se pa ne porabi ves sladkor v vinu, ampak ostane ga še mali del v njem nazaj, ki po pretoku vina na novo zavreje in zopet nekaj drožja naredi.

To tiho pozno zavrevanje more včasih 1 — 2 leti trpeti in dokler to vrenje trpi, more mlado vino zopet kalno in motro postati, novo drožje narejati in se mora zopet pretočiti.

(Dalje prihodnjč.)

Sejmovi. Dne 21. januarija: v Gradcu, na Teharji; dne 22. januarija: v Mozirju; dne 23. januarija v Koprivnici; dne 25. januar.: v Slov. Gradcu in dne 28. jan. v Artičah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Deželni zbor.) Iz dež. zbora v Gradcu še imamo samo dve seji, da o njih našim bralcem poročamo. Prva se je vršila dne 13. t. m. Znamenita je za naše bralce samo vsled resolucije naučnega odseka, v kateri se terja, naj se bolje ko dosehal njeguje nemški jezik v ljudskih šolah. To pa se ve, da samo po slovenskih krajih. Že dolgo smo se priučili v tem dež. zboru slišati o slov. krajih le takrat, kedar gre za nemštvo. Kar so tedaj tudi v tej seji pred svojo resolucijo sklepali, to je merilo samo na nemške kraje in ni se v teh stvarih vleiko govorilo. Vse se je, kakor so dotični poročevalci predlagali, tudi vzprejelo. Življenje je v zbor še le prišlo, ko mu je dr. Ausserer resolucijo o „bindišarjih“ in njih želji po nemščini prebral. Zoper to goropadno neumščino se je prvi baron Gödel vzdignil. Moški pa mirno, kakor ima visoki gospod navado, je razkazal, da za tako resolucijo ni mesta, dokler se vlada sama v tem vprašanju ne izreče, kako da si namreč misli § 19. drž. osnovnih zakonov vpeljan v življenje. Za njim govori izkušeni vodja na-

ših narodnih poslancev, dr. Dominkuš, mirno pa prepričalno zoper namene, ki jih skriva nasprotna, ultranemška stranka pod resolucijo in izreče svoje začudenje nad obnašanjem dež. šolskega sveta. Ta, pravi, obnaša se, kedar gre za šolske potrebe Slovencev, malo drugače, kakor da bi bil ob enem tudi odbor nemškega šulvereina. Baron Moscon, ki ima doma v Pišecah za tamošnje kmete le toliko veljave, da se mu smejo v lice, drzne se vse eno sedaj, da vstane ter z mogočno besedo naznanja, češ: njegovi rojaki, kmetje, želé več nemščine v svojih šolah. Dobro mu posveti ces. svetovalec Jerman ter ob enem tudi dokazuje, kako grdo da je od Nemcev, če nas imenujejo, v tej resoluciji nekam uradno — bindišarje. To je pač resnica in mi odsehal ne moremo drugače, kakor da imenujemo tudi Nemce le „Švabe“. Lepo ime ni ne eno pa ne drugo, ali, če hočejo naši ultranemški možje tako, bodi jim tedaj ime „Švabov“. Samo to rečemo, da mi s tem nismo začeli. Kar so o celi, nepotrebni stvari še potlej nemški poslanci izblebetali, naši poslanci niso jim v ničem dolžni ostali, gg. Kukovec pa Vošnjak sta jih dobro krenila po prstih in če je onim tudi c. kr. namestnik, baron Kübeck, in pomoč pritekkel, ni jim veliko pomogel in je torej dr. Ausserer sam nekoliko drugače tolmačil resolucijo, češ, da bi z njo nikakor ne nameravali zatreti Slovencev. Ali nam se zdi, da je bilo njegovo govorjenje samo „humbug“, naj bi se namreč nekoliko zakrilo to, kar so Nemci z njo skusili doseči. Kar smo v naprej znali, to se je tudi zgodilo, vsi so, tudi konservativni Nemci, nazadnje vzdignili se za resolucijo. — Iz seje z dne 14. t. m. imamo le malo reči, v njej so nam zopet naši ljubeznjivi Nemci eno dali, kajti so na ljubo nemškutarjem v Laškem trgu vzeli kos zemlje slovenski občini sv. Krištofa ter ga trgu prilepili. Končali so zbor po navadi in naši poslanci so seboj le to zadoštenje vzeli, da so storili vsi, vsak po svoje, kolikor so mogli. Da niso vsega dosegli, kar bi bili radi, tega niso krivi, rožice nam pač v Gradcu ne bodo nikdar cvetele.

Od sv. Lovrenca v puščavi. (Blamaža naših nasprotnikov.) Kar so iskali, to so našli. Kdo? — Tisti modrijani in mazači, ki so naše bralno društvo javno obrekovali in z grdimi lažmi obsipavali. Ravno tisti časnik, v katerem so svoje laži po svetu raztrosili, jih je radi tega tako dobro po prstih naklepal, da bodo to občutili in če imajo še tako debelo kožo. Mi sicer ne vemo, kateri so ti slavni možje, nam je tudi malo mar za njih slavna imena, toliko se nam pa vendar dozdeva, da jih niti toliko ni, kakor prstov na roki. Morajo pa biti jako plašljivi, ali pa imajo strašno kosmato vest, kajti drugače bi se nikar ne skrivali za hrbtom drugih poštenih in mirnih

tržanov. Pa ravno s tem najbolj kažejo, kake baže ljudjeda so to; pošten človek gleda v obraz, kdor pa laže, tisti seveda se mora skrivati za grmom. Spoznate pa iz tega lahko vsi, koliko so nauki teh ljudi vredni in kako ljuba in draga jim je resnica. Kdor se predrzne očitno pred vsem svetom tako nesramno lagati, kakor so to storili dopisuni v „Marburgerci“, tisti vam tudi drugače ne bo resnice govoril in naj bodo njegove besede še tako sladke in priliznjene. Nadalje pa ne bomo o tem najnovjšem proizvodu naših modrijanov govorili, kajti prvič pisano je vse tako sirovo in prav po drvarsko, da se mora poštenemu človeku gnjusiti, drugič pa je vse tudi silno zmedeno in dotičniki so menda res imeli „od žganja omehčane“ možgane, ko so to pisarili, ali pa so se, to kovaje, tako hudo napenjali in si belili glavo, da se jim je začelo mešati. Konečno pa še našim nasprotnikom enkrat povemo, da stojimo na postavnih tleh in da se tóraj tudi nikogar ne strašimo. Kakor tedaj nočemo in ne bomo iskali razdražbe in preprirov, ravno tako bomo tudi vselej vsak krivičen in zloben napad na naše društvo z vso odločnostjo odbili. V trgu so 4 društva, in vendar dosihmal še nihče izmed nas čez nje ni kaj črhnil. Ravno nasprotno, nekaterim smo bili mi vselej glavna podpora. Zdaj pa, ko smo mi osnovali svoje društvo, pa je to novotarija, katere bi treba ne bilo, kakor ne kateri pravijo. — Kedaj pa smo mi še koga odgovarjali, da bi ne smel zahajati k zboru tega ali unega društva, to pa delajo nekateri izmed naših nasprotnikov, se močno hudujejo nad rodbinami, ki so nas pri zadnji veselici počastile. Res velika predrznost, ako hoče kdo drugim ukazovati, kam se naj gredo za svoj denar razveseljevat in kam ne!

Iz občine Marija Gradec pri Laškem trgu. (Naši fortschrittlerji.) Kakor je znano, so v Laškem trgu tamošnji ultranemci dne 27. dec. l. l. zbor „Fortschritt“ zbornali, katerega jim je z ozirom na njihovo finančno stanje v resnici potreba, kajti ti šulvereinerji gredó, kakor vsakdanje dražbe tovarnic, pohištva in blaga kažejo, le rakovo pot in bati se je, da jim ta „Fortschritt“ tudi ne bode pomagal. Nas občane bi sicer te razmere v trgu nič ne brigale, ko bi nas le tudi ti gospodje s svojim ultranemškim „fortšritom“ pri miru pustili in nas na take zборе ne vabili. Akoravno so pri gori omenjenem zboru še zborovanje kmetijske podružnice sklicali, in tako nas slovenske kmete vloviti hoteli, vendar ni bilo iz te občine ne enega navzočega. Celjska „vahterca“ se s tem tolaži, da se je kmetom zbor prepozno in premalo naznanil; ali mi jim povemo, da smo precej časa prej o tem vedeli, da pa smo toliko zavedni in pametni, da nismo hoteli teh suhoparnih govorov poslušati, ki bi imeli nam kot

sovražnikom koristiti, njim in njihovim prijateljem pa pomagati ne morejo! Mi povzememo že iz našega lista „Slov. Gosp.“ dosta poduka za gospodarstvo in ni nam treba onih ultranemcev poslušati. Če bo tedaj tukaj po dokončanem zasedanji deželnega zbora zopet zbor „Fortschritt“-a v Laškem trgu sklican, kakor je velikodušni Neckermann zadnjokrat bojda obljubil, jim povemo, da se ga bomo ravno v tako obilnem številu vdeležili, kakor zadnjokrat, da bomo rajši doma ostali, „Slovenskega Gospodarja“ in pa bukvice sv. Mohora prebirali, v katerih je dosta poduka in zabave. Prepričani smo, da bodo tudi naši sosednji občani sv. Krištofa enako napravili in tako bode peščica gospodov zopet sama ostala, kakor slednjič. Upamo pa, da se onemu gospodu, ki pride iz Gradca, za sedaj z dolgim nosom ne bode ljubilo v Laškem trgu otrobov vezati, tem manj, ker vé, da ga mi nečemo poslušati.

Iz Rogatca. Preteklo leto smo, hvala Bogu, vsega dovolj pridelali, sadja smo obilno imeli, odkar so se se nam ljube črešnje rdečiti začele noter črez vse svetnike, posebno nam je izvrstna vinska kapljica prirasla; ona ima že tu pa tam dobrega kupca; in tako vsaki z veselimi srcem reči zamore: hvala Bogu za tolikošnjo dobrote! Pa eno nas pač žalosti in boli, namreč cerkva sv. Hijacinte, ki bi bila lahko pravi kinč Rogačkega trga, ali žal, da ni ga človeka, ki bi usmiljenje s to prelepo cerkvo imel in bi farmane k popravitvi navdušil. Ni dvoma, da bi radi segli na delo, saj so prej kedaj radi za svoje cerkve, imamo jih več, že veliko storili. Gotovo bi se tudi tu ne odpovedali, samo pravih besed k temu manjka. In tako se priporočamo v ta namen vsem, kateri na eni ali drugi način kaj pripomagati zamorejo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Življenje deželnih zborov ponehuje, njih večji del je svoje delo že izvršil, zboruje še samo v Ljubljani, v Pragu pa v Lvovu. V Ljubljani je dež. zbor dovolil 50.000 gld. podpore železnici, ki bi imela vezati Ljubljano s Kamnikom. Če postane iz te železnice resnica, dobode jo tudi prej ali slej naša prelepa Savinjska dolina. — V Českem dež. zboru vrši se razprava o dveh važnih nasvetih. Plener nasvetuje, naj se Česka kraljevina razdeli v okraje po narodnostih, Trojan pa, naj imate obe narodnosti, nemška pa češka, jednake pravice po vseh političnih in sodnijskih uradih. Vlada je zoper prvi nasvet, drugi pa se po njenih mislih že itak izpeljuje, kjer se da. — Koroški dež. zbor je vzprejel postavo, da se vpeljejo karte za lovce po 3 gld. Denar pripade deželi. — V Tirolskem dež. zboru je

Dordi predlagal, naj se šolski jezik ravna po krajih, tedaj naj bo italijanski, kjer bivajo Italijani in nemški, kjer je nemško ljudstvo v večini, za Italijane terja še posebej oddelek deželni. šolskega sveta. Če rečemo na mesto italijansko, slovensko, pa smo tudi mi, če se nam dovoli, popolnem zadovoljni z nasvetom. — Gornje avstrijski dež. zbor vzprejel je nasvet, da se more tudi po realnih šolah verozakon učiti. Tak nasvet bi tudi v našem dež. zboru prav prišel. — Drž. zbor se snide dne 28. jan. na novo delovanje. Uže v prvih dneh februarja se ima budgetna debata začeti. Kakor stojé razmere, bode jako burna. — V Ogerskem državnem zboru imajo sedaj budgetno debato. Finančni minister prosi poslance, naj se bolj varčno ravna z denarjem, kajti od lani je blizu 14 milijonov primanjkljaja. Veliko tega so krivi stroški za državne železnice. — Slovakom se godi od Madjarov malo drugače, kakor Slovencem po Štajerskem in Koroškem. Po vseh sodnijah in drugih uradih velja pri njih samo madjarščina. — V Lvovu se je dne 17. t. m. unelo skladišče sena in je nastal vsled tega velik požar. Tudi nekaj ljudi je zgorelo. — V Trstu bojda ni kolere in so torej vse novice o tacih, ki bi bili za njo zboleli, gole domišljije. Pri volitvah v mestni zastop so zmagali irredentovci; okolica bo volila v nedeljo dne 24. januarja, v njej je zmaga Slovencev toliko, kakor gotova.

Vnanje države. Če je resnica, kar se zatrjuje, izvrše se, kedar pride do njih, pogajanja za mir med Srbi in Bolgari v Bukareštu. Sedaj ni še ničesar o njih slišati. Srbi kažejo, seveda prepozno, sedaj veliko poguma in veselja za vojsko. Treba še je bilo, da jim je naša vlada namignila, naj bi ne zavlekli sklepa mirú ker bi jim sicer ne mogla več pomoči. — Bolgarski knez molči, pa za to tem bolj dela, da se vpravljajo razmere po Rumeliji. Bolgarski dijaki, ki so bili v začetku vojske hiteli z Dunaja domov, vračajo se že nazaj v šole in je to znamenje, da pride kmalu do mirú. Da se Rumelija zedini z Bolgarijo, po volji je, razven Turčije, vsem vevlastim, tudi Rusija bojda ni več nasproti. — V Rusiji še ne dajo nihilisti mirú, celo med vojaki se jih nahaja in so te dni več oficirjev za take izpoznali. — Na Nemškem je kralj Wilhelm odprl s prestolnim govorom deželni (pruski) zbor. V njem omenja, da je treba nemški živelj braniti zoper Poljake in se torej naj izžene tuje, „nenemško ljudstvo iz vzhodnjih provincij. To se godi sicer že celo leto sem ali kakor se lahko iz tega sklene, hujše še le pride. Kakor odgovor pa je na to ukaz Ruskega cara, da do poletja mora vsak tujec Nemeč, iz Ruske zemlje, ki nima do 1. januarja na Ruskem domovinske pravice. Oboje je nečloveško. — Predsednik

francoskega ministerstva je naznanil, da so vsi pomiloščeni, ki so se od l. 1870 bili kjekako v političnih rečeh zagrešili, nekaterim drugim pa se je kazen skrajšala. Kakor se brzojavlja, je princ Napoleon nevarno vzbolel. — Sv. Oče v Rimu so poslali encikliko nemškim škofom, v njej se pritožujejo za voljo krivice, ki jo trpi kršč. cerkev na Nemškem, ker si ne sme vzrejevati duhovnikov, kakor jih ji je treba. — Angleška vlada namerava zopet ostro postopati zoper kat. Irce, terjajo baje preveč pravic. — Na Španjskem so pozaprlji mnogo ljudi, ki so na sumu, da so se vdeležili upora v Kartageni. — Vlada v Kongu snuje si vojsko za varstvo državnih naprav, poročnik belgijske armade, Roger, ima vse to v rokah.

Za poduk in kratek čas.

Andreju Šumanu v spomin.

I.

Če potuješ v Slovenskih goricah po oni cesti, ki vodi od sv. Ane k sveti Trojici, zapaziš kmalu pod Krembergom dve kmetski hiši in pristojna poslopja. Jedna na levi je tik ceste, druga na desni nekoliko korakov od ceste oddaljena. Zadnja hiša je po letu skoro vsa skrita med drevjem. Ravno tako so skrita med drevjem vsa druga poslopja. Pa še daleč okoli je polno sadnega drevja. Sadno drevje raste doli po travniku v dolgi vrsti, sadno drevje je po razprostrtem okolu. lep drevored slivnih dreves v dveh vrstah senči pot tje med njivami k vinski kleti, k vrhu, kakor domači pravijo. Sadno drevje je po vrticah, pod vinogradi, pri sipih, nad njivami, povsod, kjer koli najdeš kak prostorček za sadno drevje, vse vse je nasajeno z žlahtnim sadjem. Kako lepa je pomlad, kadar drevje cvete, kako lepa jesen, kadar je sad dozorel, kako lepo je zemljišče s tolikim trudom in veseljem oddelano!

Potujoč na omenjeni cesti gledaš z veseljem tje na širne sadunosnike in poprašuješ nehoté: kdo pa tu biva, ki je nasadil tako lepega drevja, lepše nego ga imajo sosedi? Srečen mož, boš pravil, marljiv mož, pameten mož mora tu bivati. Tega moža, dragi potovalec, ni več. Pred kratkim, dne 2. januarja 1886 je umrl. Vendar je upati, da bo njegov spomin še dalj časa živel med sosedi po Slovenskih goricah, spominjali se ga bodo znanci in prijatelji, spominjali se ga popotniki, kedar gredo mimo toliko obsajene zemlje, a meni samemu, ki mi je bil najbližji in največi dobrotnik in mi je njegova slika in ljubezen v srce zapisana, naj bo dovoljeno, da za čitatelje „Slovenskega Gospodarja“ par besedi, svojemu očetu v spomin zapišem. Morda bo ta ali ona opazka našim mladim gospodarjem v prid in v spodbudo.

Šumanova rodbina je prišla iz Žrjavec. Pred so bivali Šumani v Žrjavskem vrhu, sedaj še so Šumani v Žrjavski vesi v Št. Lenartski fari. Dva brata Šumana sta se nakupila na Pamanovem in Vrbančevem zemljišču na gornji Ročici, tako se srenja zove. Kraj sam se je zval do leta 1848 Večnice. Kaj ta beseda pomeni, mi ni znano; ali je „Večnice“ ali je v zvezdi z besedo Svičina (Witschein), kamor so kmeti na dačo hodili, zakaj dačo so takrat plačevali v Negovo, Hrastovec in še v Svičino. Bili pa so v Večincah prav za prav le bližnji kmeti tje do Brezovca, oni, ki imajo še zdaj gozde imenovane gmajna, t. j. občni les, dasi je dan-danes razkosan. Zemlja pa, ki sta jo kupila Šumana bila je jako zapuščena, nerodna. Nekaj je uže popravljal na Pamanovem zemljišču moj stari oče Šuman, ki je postavil tudi hišno poslopje, pa še dosti dela je čakalo mojega očeta. Zemlja, kjer so sedaj spodnje njive, se je plazila, travnik je bil poln klancev in vrhuncev, kajti vode so zemljo polnile in menila so se skoro vsako pomlad kipnena tla. Take nezgode vstrajnega in pametnega kmetovalca ne ustrašijo. Česar jedno leto ne zmore, pa zmore drugo leto in v 30 letih je kaj upravljenega, na stare dni pa užitek tudi dobro deje. Tako vsaj je mislil moj oče, in delo se mu je uspešilo.

Drevje saditi je počel še le 36. leta, bil je takrat uže 30 let star in kratko oženjen. Utegne človeku pridna žena, kakor so bila moja ranjka mati, pomnožiti pogum in delavnost. Človek nima več le sebe, ima tudi svojo ljubo ženico, ima ljubih otročičev, vse vse ga veseli in ga spodbuja k delu, rad skrbi, rad bi imel srečne vse svoje. Tako se je godilo tudi ranjkemu Andreju Šumanu. 17 let star je zgubil svojega očeta, 85 let starega moža. Bili pa so ljudje takrat močnejši, kajti o mojem starem očetu mi je večkrat pripovedoval, da je spomladi pri grobanju zadnje leto še prst nosil a ne v košarah ampak v korbih, kakor kak mladenič korenjak. Tak močen moj ranjki oče ni bil, in je bil star le 79 let in nekoliko mesecev. Morda se je v mladih letih podelal ali od narave ni bil tak korenjak. V 20. letu je prevzel zemljišče in se trudil in varčno ter previdno ravnal, da je mogel izplačati svoji dve sestri. Nekaj dote res mu je tudi žena prinesla in tako si je morda gospodarstvo pomaglo in se mu je veselje vzbudilo do novega dela, ki ga takrat sosedi še znali niso ali vsaj znati niso hoteli, sadno drevje saditi. Kake lesnike, kake lesne ali loške gruške se nahajajo povsodi. Ali kaj tisto izda, kaj pomaga gospodarstvu?

Smešnica. 3. Bilo je nekje nedeljsko shodišče. Duhovnik so s prižnico opomnili, kako da bomo kedaj težko račun dali pred božjim

stolom. Barantač, ko sliši o računu, reče hitro sosedu krčmarju: „Hvala Bogu, računa se že ne bojim, mi trgovci in krčmarji se lahko izrežemo, saj znamo dobro računati. Račun je pri nas glavna reč, na svojo škodo se ne vstajemo radi. —

Razne stvari.

(Za cerkev in šolo.) Svitli cesar so župniji v Špitaliču 200 gld. podelili za poravnanje dolga, kar ji ga je ostalo vsled pravila cerkve, ravno toliko so dali tudi za šolo na Velki.

(Nova župana.) Na Muti so si za župana zopet izvolili graščaka Erberja, na Ptujcu pa na novo trgovca Eckelna. Če bodo zadnjega tudi tako hitro porinili med staro šaro, kakor so njegove prednike, bode težko svoje službe vesel.

(Dolga služba.) V Gradcu so umrli stolni prošt, dr. Jos. Büchinger. Bili so blizu do 60 let ravnatelj v bogoslovju, čakali pa so 83 let.

(Zavdan o.) V Kutincih je kočar Anton Senčar svoji ženi, kateri je že dalj časa z grdim prežestovanjem grenil življenje, pomešal na novega leta den mišnice v jed in je sirota vsled tega še tisti den v strašnih bolečinah umrla. Zločinca so zaprli.

(Slaba obramba.) Ultranamška „D. W.“ se poteguje v svojem zadnjem številu za čast nemških sodnikov v Celju. Mi menimo, da jim za to, ker so nemški, nihče ne krati časti, ko bi pa vlekli s patroni lista, kakor je „D. W.“, jih tudi ona ne opere.

(Imenovanje.) Gg.: Ledenik, svetnik deželne sodnije v Ljubljani, Wellspacher, svet. dež. sodnije v Gradcu in dr. Heiss, svetnik dež. sodnije v Celovcu postali so svetniki deželne nadsodnije v Gradcu.

(Nakupovanje konjev.) Grška vlada je veliko konjev na Ogerskem pokupila za svojo vojsko. Te dni so jih čež Pragersko v Trst prepeljali.

(Novo uredništvo) ima sedaj „Marburger Zeitung“. Mož ga ima v rokah, ki čuje na ime Jos. A. Harpf; imel je pred kratkim še „D. W.“ v Celju v rokah, ali ni jim ugajal, menda zavoljo kola, s katerim piše, kajti pero ne more biti. Kar toraj Celjani zavržejo, to pa poberó hlastno Mariborčani, no naj jim tekne!

(Neizvršljiva želja.) Novi urednik „M. Z.“ čveka koj v prvi številki, katero je stolkel, da „Slov. Gosp.“ umira, ker mu manjka naročnikov. Mož naj se umiri, kajti „M. Z.“ bi si vse prste obliznila, ko bi vseh naročnikov toliko imela, kolikor je „Sl. G.“ letos samo novih dobil. Kar jih pa ima „Sl. G.“ vkup, toliko jih „M. Z.“ ne našteje, če šteje svoje vkup iz desetih let.

(Srečna volitev.) Pri volitvi obč. odbora v Činžatu pri D. Mariji v puščavi so dne 17. jan. t. l. naši nasprotniki popolnoma propadli. Razun enega so v novem obč. odboru sami vrli in katoliški slovenski možje. Stari občinski odbor od vekomaj sem, šel je, mislimo, spat na veke.

(Stekel pes.) Uni dan je v neki ulici v Mariboru neznan pes vgriznil delavca v škorenj, drug delavec pa ga je na to ubil. Preiskava droba je pokazala, da je bil pes stekel, zato je mestni magistrat zapovedal pesjo kontumacijo za tri mesece.

(Ustanoviteljem podružnic družbe sv. Cirila in Metoda na spodnjem Štajerskem) naznanja odbor podružnice v Celju, da je z veseljem pripravljen, jim pri ustanovitvi podružnic pomagati sè svetom, vlogami, pravili itd. Obrne se naj do načelnika seljske podružnice, g. dr. Jos. Vrečka, ali jenega tajnika g. dr. Ivana Dečka oba odvetn. kand. v Celju pri g. dr. Jos. Srncu.

(Vabilo) k občenemu zboru društva „Edinost“ v Središču, ki bode v nedeljo 24. januarja 1886 ob 6. uri zvečer v društvenih sobi v Središču. Dnevni red: 1. Poročilo društvenega vodstva o društvenem delovanju in stanju. 2. Polaganje računov. 3. Volitve: a) treh pregledovalcev, b) predsednika, c) šest odbornikov. 4. Predlogi. 5. Vplačevanje društvenine.

(Vabilo) Polit. narod. gosp. društvo pri sv. Lovrencu v Slov. gor. ima občini javni zbor v nedeljo, to je 31. januarja t. l. ob 3. popoldne pri g. Koser-u, z govori o gospodarskih in občinskih zadevah, ter konča s tombolo na korist domači šoli. Vse rodoljube sosednje vabi na mnogobrojno vdeležbo uljudno odbor.

(Spremembe v Lavant. škofiji.) Č. g. Matija Stagoj, kn. šk. duh. svetovalec in župnik so v torek dne 19. t. m., po dolgi bolezni umrli. Č. g. Fr. Zdolšek, kaplan na Planini, stopil je v začasni pokoj, na njegovo mesto pa pride č. g. Fr. Korošec, doslej kaplan pri sv. Rupertu nad Laškim.

Laterijne številke:

V Trstu 16. januarja 1886: 12, 66, 53, 57, 22
V Lincu „ „ „ 4, 38, 69, 51, 86
Prihoduje srečkanje 23. januarja 1886

V tiskarni sv. Cirila

dobódo se tiskovine za šole, fare in srenjske urade, odvetnike in bilježnike; na prodaj so tudi knjižice za mešne intencije in spominske tablice (Memento-Tafeln) za žagreb.

Razglas.

Ravnateljstvo „Posojilnice v Mariboru“ naznanja, da bode redni občni zbor posojilničnega društva dne 31. januarja 1886 ob dveh popoldne v posojilnični pisarni se sledečim

dnevnim redom:

- a) Poročilo nadzorništva o letnem računu;
- b) Sklepanje o porabi čistega dobička;
- c) Volitev dveh členov ravnateljstva;
- d) Razni predlogi.

Ob enem se naznanja, da leži računski sklep za četrto upravno leto 1885 tukaj na splošni pregled vsem p. t. društvenikom.

Posojilnica v Mariboru, dne 15. januarja 1886.

Ravnateljstvo.

Posestvo,

zidan hram, tri hiše, shramba, kovačnica in obokan hlev, za 4 goveda in troje svinjakov, lepa klet pod hišo, pred hramom lep vrt, okoli njega pa dobri sadeži, pripravno je posestvo za krčmo, ker je kraj velike ceste in blizo cerkve sv. Barbare v slov. goricah. Cena izve se pri posestniku

Alojziju Vračiču.

Služba organista.

Oddaja se služba cerkvenika in organista pri neki prijazni romarski cerkvi v Savinjski dolini do 1. aprila. Več pove uredništvo „Slov. Gospodarja“.

1-3

Prave voščene sveče,

dobro preležane in posušene, ki ne tekó in se ne kadé, brezplačno pošilja na vse strani ter se toplo v to priporoča

Franc Gert,

svečar v Mariboru v Gospodski ulici — v Celju, prej Reiter-jeva podružnica.

Naročila v večjem od strani častite duhovščine prosim samo za glavno štacuno v Mariboru, kjer se ji brzo in skrbno postreže.

Priporočam gg. trgovcem za svečnico prav lepe, kupljive svečne zavitke od 3 kr. naprej in pisane sveče po prav nizki ceni. Pod težo dveh kilogramov se ne odpošilja.

Moja obrt je bila v Mariborski razstavi premirana s srebrno medaljo in s priznalno diplomom obrtniškega društva za voščene izdelke.

5-6

V najem

daje se mlin na tri kolesa, ležeč ob Št. Miklavškem potoku, ob enem se lahko najme tudi hiša, sposobna za peka, zidarja ali lončarja, v hiši je celo lepa peč za peka; najemnik dobi po želji tudi gostilnico in mesarijo, zidana in tik farne cerkve. Več pove lastnik France Vrbnjak, c. kr. poštar pri sv. Miklavžu poleg Ormoža (Friedau).

2-3

Priznано nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

4-4

izdelujeta

P. & R. Seemann v Ljubljani.

„SLAVIJE“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

P. n. člani oddelka III.,

katerih zavarovanje v društvih za vzajemno podedovanje konča dne 31. decembra 1885, pozivljajo se v smislu §. 12 pravil tega oddelka, da pošljejo naravnost glavnemu ravnateljstvu v Prago s priporočenim pismom naslednje listine:

1. **Krštni list zavarovanca** (obmišljenca), t. j. tistega na čegar življenje je bilo zavarovanje skleneno. Ta list — ali pričevalo o starosti — mora biti izdan po dotičnem župnijskem uradu in redno kolekovan; **navaden izpisek iz matice ne zadostuje.**

2. **Pričevalo, da je zavarovavec (obmišljenec) preživel 31. dan meseca decembra 1885.** To pričevalo izda tudi župnijski urad in potrdi občinsko predstojništvo, oziroma c. kr. beležnik občine, v kateri je v tem času naseljen zavarovavec.

Obrazec tega pričevala pošljemo gg. članom v teku tega meseca v priporočenem pismu.

Kedor izmed gg. članov se je preselil, naj brzo naznani svojo sedanjo adresu.

Po izrečnem glasu §. 12 pravil odd. III. izgubi vsakdo, ki teh listin ne predloži najkasneje do 31. marelja 1886, vse svoje pravice do končnega deleža in zapade taki delež v korist ostalih članov dotičnega podedovniškega društva,

Glavno ravnateljstvo

vzajemno zavarovalne banke „Slavije“ v Pragi.